

časopis pro současnou poezii

4

1 9 9 8

Autoři Psího vína 4

Radek Bittner

Miroslav Brück

Petr Čermáček

Jiří Hnát Daněk

Ilda Drugová

Karla Erbová

Ivo Harák

Marián Hatala

Milan Hrabal

Jaroslav Kovanda

Jana Kubíčková

Michal Matzenauer

Jan Novák

Ilona Perutková

Dalibor Podaný

Wilhelm Przeczek

Adam Suchý

Michal Šanda

Jiří Tomášek

Lukáš Vlček

Jiří Hnát Daněk, narozen 1. 5. 1959, kreslí vtípy, vydal féerie *Pout'* a *Cesta Hnátova* (Paseka, 1995) a román *Až budeme velcí* (Votobia, 1996).

Ilda Drugová, narozená 1966, studovala FF UK v Bratislavě, působí na gymnáziu v Nových Zámcích jako profesorka angličtiny. Knižní debut: *Venovanie spoza dverí* (vydal Arkus Senica, 1997).

Jana Kubíčková, narozena 1975. Žije v Šumperku a v Brně.

Michal Matzenauer, básník a malíř, narozen 20. 11. 1947 v Praze. Publikuje od roku 1968. V letech 1972-1989 v samizdatových časopisech a sbornících. V edici Popelnice mu vyšla v roce 1981 knížka *Alkohol v krvi* a básnická sbírka *Pokročilá doba* (1982). Dále vydal *Postavy na zpracování* (Inverze, 1993). Jeho výtvarné práce jsou zastoupeny ve sbírkách Národní galerie.

Ilona Perutková, narozena 1976, žije v Ostravě.

Dalibor Podaný, narozen 19. 11. 1980 v Karviné, dosud nepublikoval. Studuje gymnázium v Týně nad Vltavou.

Wilhelm Przeczek, nar. 7. 4. 1936, je autorem sbírek poezie *Czarna calizna* (Katowice, 1978), *Wpisane w Beskid* (Bielsko-Biała, 1980), *Śmierć pomysłu poetyckiego* (Łódź, 1981), *Szumne podszepty* (Katowice, 1982), *Nauka wierności* (Katowice, 1986), *Ksiega urodzaju* (Kraków, 1986), *Tercet* (Gieszyn, 1986) a dalších. Z tvorby Wilhelma Przeczka vyšly výbory: *Notatnik liryczny 1985-1990* (Warszawa, 1990), *Promłcheny počet šestí* (Karviná, 1991), *Dym za paznokciami* (Opole, 1992), *Na ubitej ziemi* (Jablunkov, 1993), *Příliš pozdní milenec* (Praha, 1996), *Krajina v kouři* (Ostrava, 1996).

Jiří Tomášek, narozen 1951, básnickou sbírku *Banalita* chystá k vydání v nakladatelství Triáda.

Lukáš Vlček, narozen 1974, žije na Vranově mlýně v Brně - Mokré hoře.

Pozn.: U autorů, kteří už v Psím víně publikovali, neuvedeme z nedostatku místa popisky. Prosíme všechny, kdo své příspěvky posílájí poprvé, aby přikládali stručný přehled své biografie a publikační činnosti. Nezapomeňte na zpáteční adresu.

29-05-1998

Jaroslav Kovanda

Ro(c)k na vsi

Michalovi Šandovi

Právě když jsem se díval
na ten přival
její vyholené podpaží
jak prosvítalo v kouři
v tom pomeranč guláši
jsem si vzpomněl
jak mně Božek říkal
ano ten co taky se mnou na to
RUNWAY DISCO v Archlebově
zíral
že tam někde mezi těmi
pažemi Krumvířem a páteří
só obrady kde svážají békы z celého okresu
a žencké co se ve vážnici nudijo
střílař tam tém békem ze
vzduchovky
do varlat
a takové bék od bolesti hned
topoří a stříká semenem hned od bolesti
do blacka
to mně kdysi vykládal
Božetěch K.
básník a komunista
který se mnou na ten
scripty RUNWAY DISCO v Archlebově
taky zíral
říkal mně to ten
který má už taky pramalé zkušenosti (63)
se stářím
a já si na to vzpomněl
když rock té dvíce právě
táhl ruce v té tělocvičně
ke kruhám
zatímco pětikila a milha pomeranč
se k jejím nahým řadrům
jak *rýví* pnuly
zatímco rock tam bušil
do oblohy
nad Krumvířem
barvy lilek lilek lilek
až kdesi

Michal Šanda

ÚDĚLEM CHUDEJCH JE ZBYTEK ŽIVOTA MEZI ŠICHTAMA
TRÁVIT VE VYHNANSTVÍ NA SÍDLIŠTÍCH
NEBO V KRCÁLKÁCH 4. KATEGORIE.

deprese samo o sobě

a právě proto by chodba nemusela vypadat hůř než smetiště
v lepším případě zohyzděná nesmyslněma hieroglyfama.

naposledy se tam objevilo

O z z y n a p r c a l A l i c i .

pochybuju že by se slavná rocková hvězda

zabejvala rozjívenou pubescentkou

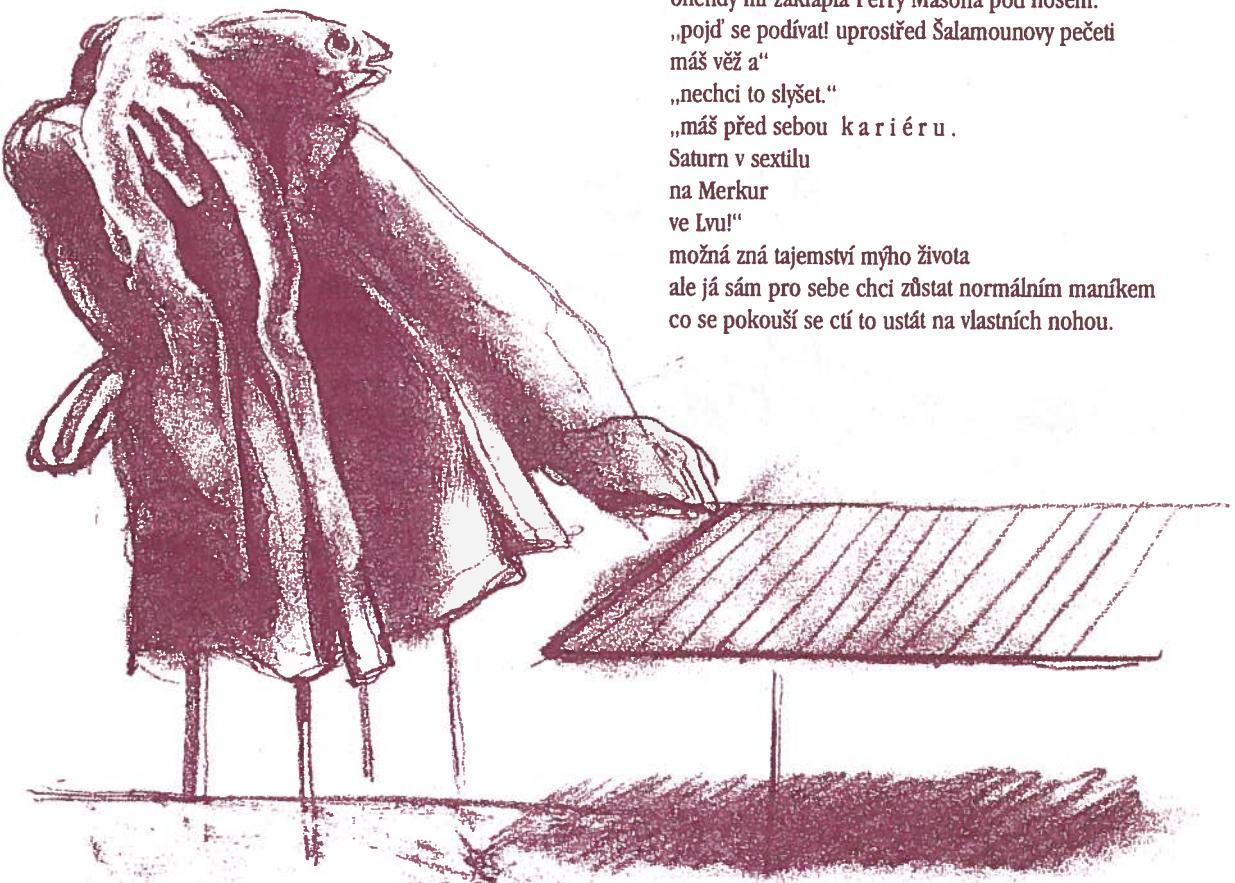
s metalízovým přelivem a naušnicí v nose. na zarudlym čele
permanentně 2

3 uzrálý uhry s bílou čepičkou

jen vymáčknout.

nebožátko.

v skrytu duše však těm mladejm závidím
že jim stačí svoje neuskutečněný touhy vykřičet
sprayem na kastlíky.

CO DOSTALA K NAROZENINÁM TAROTOVÝ KARTY

propadla černý magii natolik že když jí bylo shůry poručeno
šlohnula v knihkupectví i velkou arkánu

reprint původního Marseilleskýho tarotu ze 17. století.

v den kdy má nastat úplněk už u sporáku

to s ní cuká

nedočkavostí až shltne večeři

a vytáhne svoji spiritistickou desku.

svlkne se donaha sundá si prstýnky naušnice

já si pustím gramofon

do sluchátek nebo čtu detektivku

a ona začne vykládat.

onehdy mi zaklapla Perry Masona pod nosem:

„pojd' se podívat! uprostřed Šalamounovy pečeti
máš věž a“

„nechci to slyšet.“

„máš před sebou k a r i é r u .

Saturn v sextilu

na Merkur

ve Lvu!“

možná zná tajemství mýho života

ale já sám pro sebe chci zůstat normálním manškem
co se pokouší se cíti to ustát na vlastních nohou.

Radek Bittner

Michal Šanda

EASY RIDERS TEĎ DRANDĚJ S KOČÁRKAMA.
autenticita. navoněná jako zdechlina
uprostřed kultovní road movie: kap! Kap! Kapka
za kapkou ale
plenky Babsi JSOU SUCHÉ
PO CELOU NOC
probleskne obrazovkou
zatímco vedle v ložnici si kdosi může strhat hlasivky
plenky Babsi
durch.
a to je teprv půl desátý.
když se ale rozhodnete prochlastat k autenticitě
života v půl desátý uprostřed filmu
rutinním pohybem o popelník
načnete další
pivo
zapálíte si
a najednou vás vyděší to ticho.
v ložnici
v koupelně
v kuchyni
autentický ticho beznadějný samoty.

Dlouhý život

Životem dlouhým
tak asi do půl vagónu
v obejváku tvýho starýho
všade cítit džín
a všeobecné semeno z minulých
triceti dvou let

poznáme se
po vůni té
nejmladší?

Hospoda

Černí chlapci pod obrazem sedí
„vole byla krásná jako šestí
a když jsem si ji vzal
byla
porád stejná
stejná jako dřív“
Ticho
v rukou třikrát přežmoulané
dým
a víc
už
nk

Petr Čermáček

CIZÍ PODZIM. Kříženci větru a sladkých dřívek. Příchozí. Potomci snů z černých skříněk. Odříkávají javor. List po listu. Obzor se kouše. Do kopců. Do pysků. Jdeme. S duší lovců. S vábničkou jiní. Neumíme-li někoho milovat, odcizujeme si jej. V noci si říkáme: *Měj pod košíř ořech. Místo zmijí.*

OŘECHOV

Měsíc. Úplný. Ještě tu nejsem. Ještě ne zvyk. Bílý vzlyk staré feny (každý večer). V koloniálu výzva: *Vykupujeme ořechové kmeny - čerstvě kácené.* Na stole zvonek proti zlým duchům. Havrani nocují v ořechovém oku zahrad. Pod bělmem psa.

NA NAHÉ PODLAZE pil mléko z hrubých prken. Anděl seděl na stoličce. Loutkové divadlo prstů vonělo kávou. Ráno před potopou.

Tenkrát vyhrál Falta, Československá socialistická republika, na stroji Jawa. A Petře, máš rád cyklistiku?

Prohlíželi staré fotografie zkroucené jako prsty. Po týdnu zůstala neděle na mřížce kanálu. Vynášel ji ze sklepa s kávovou sedlinou, vlhkým dřevem a rozbitou zavařeninou.

Vracíš se

1 v hrníčcích
po nás
pohrobci čaje
dospělý večer
přerůstá vedro
tma je

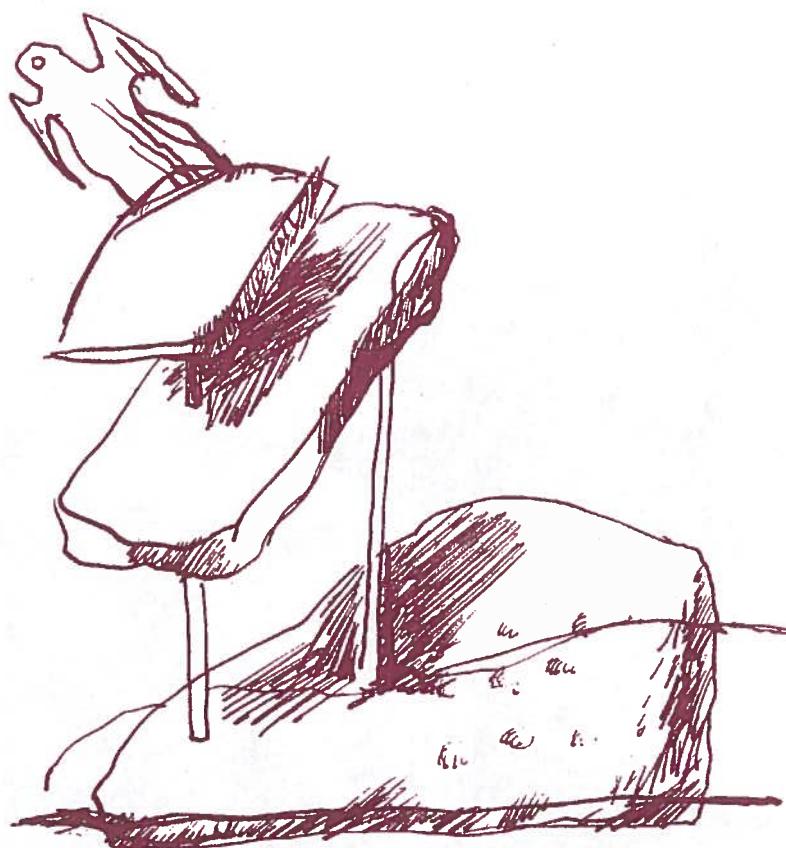
2 vracíš se
v zápěstí hvězdy
v kuchyni
rozstřepená
mléčná dráha

Jana Kubíčková

Modrá babička

Babička v modré nabírané sukni
modrým svetru
a modrotiskovým šátku
s dechem z kravína
s vůní slámy a sena
Tak malinká
(o hlavu menší než já)
stojí v obchodě
skoro v kroji a v teniskách

PŘICHÁZÍŠ ve jménu
Otce i Syna i Ducha Svatého
Odcházíš beze jména

Milan Hrabal

Dějiny toho co se nestalo

Vánoce byly prosejpací
jako písek K narozeninám dvě věty
po telefonu Únor pod duchnou
a penicilínem
sám sobě cizí:
*ten se holí jen když
se chystá tě líbat*
Co všechno v nás muselo
zestárnout abyhom dopustili
že se nic neděje
Náš kronikář dělá tečky z jeřabin
za záznamy o průtočnosti
vteřin I tvými dlaněmi
kterými jsi mne letos ještě
nepolaskala
Brzy bude popsán poslední list
tichem jen občas přerušovaným
mlčením

Dějiny pláče

Kdo se to směje? Uvnitř hladu
oklobánci děje
Přískokem vzad do dechu
na tvé ochmýřené šíji
klopýtá rozpraskaný ret
Jsme řekou v prokletí břehů
stříbrné nic co bydlí v sněhu
a po slunci pidliká jak hrify
z jehelníku
Můj věrný psíčku až najíme se
snění náš pláč se doví
že už není
proč
ale nepoví dřív než jaro
praskne s rozkoší
Den rozpaří V kdysi vzlykne
Tak nemlč vlhce Vlhčejí
je už jen naději
v klíně vklíněné (Nebo ne)

Ivo Harák

Na prahu

ptáci přepsali oblohu
na dívčí klín
vztahuji ruku,marně

ve vysokém lese i nebe
bývá daleko
zůstala vůně,smůla drcená
mezi prsty mezi zuby pod jazykem

pařezy jisté,i jejich letokruhy
lehnot si na pasece,nebe pod hlavou
usnu-li dříve než

je naráz škrtné křik
padajícího sněhu
jen trochu od krve

hladina mechu zavírá se neslyšně
a v dálce štěká pes
o letorostech *toto dřevo* mlčí

Vyznání

- prý takový kritik
a piše poezii?
a jiný zase:
dělá,že rozumí,a zatím...
ale ty jeho básničky,to jó

a děti zatím hledají
na písku svůj jazyk
vole kurvo pičo
zatímco babička
za komunistů bylo líp

a co já vím
na koho myslíš
když se ti ve spánku
zrychlí dech

láhev bych měl,už prázdnou
moře mi chybí-
na zasněžené chodníky
dopadá první sůl

Marián Hatala

Písomné upozornenie majiteľa jedného penziónu v Nemecku

*(Rauchen Sie nie im Bett!
Die Asche auf dem Boden
könnte Ihre eigene Seele!)*

*(Nikdy nefajčíte v posteli!
Popol na dlážke by mohol
byť Vaším popolom!)*

s výhľadom na okno
a prešlapujúci strom
čo sa mi zakoreňuje v hlave

s výhľadom na otvorené dial'ky
svojich dlaní
v ktorých si dovidím na končeky prstov
voňajúcich neznámou modrou

s výhľadom na more
vysilujúcich krokov
v smere pásikov na svojej pyžame
rozostlaný v posteli ležím
pripravený položiť život za to
aby som neumrel v posteli
nefajčím
iba občas
vzduchom vytiesnávam vzduch
na okraj výkriku:
rozfukavam
stále menšiu kôpku
stále horúcejšieho popola

V povodí pohľadu (Dunaj)

z vypuklého skla vody
náhle vzlieta
akokoľvek biela čajka

a črepy toho obrazu
sú len stále ľažším tieňom
padajúceho letu:
jeho blednúcou ozvenou
s ktorou sa hladina rieky
práve ----- začína ----- vyrovnávať -----

Ilda Drugová

XXX

*Neviem si predstaviť
miesto pre nás dvoch*

*Neviem si predstaviť
miesto nás dvoch
žiadne miesto*

*Kto k nám príde
nemá miesta
kto k nám príde
musí pravoslávne
stať*

*Sme takí dobrí
že sa pomestíme
sme takí zlí
že o tom nevieme
slávne každý deň*

*Keby bol deň
miesto nás dvoch
bolo by len jedno
slnko*

*takto je jedno
kam sa u nás
pozriete*

Disciplína sen

*Utekám
ako by mi vystrelili
pri uchu
To čo počujem
to nie je
To čo vidím
na tom nezáleží
Ležím
Je to najkrajší beh
za tebou*

Logika

*tri vlaky chodia
od nás ke tebe
navlas presne
v noci počúvajú Mireille
ktorá mala vlaky dva
a ďalej iba
piesne
všetky tri sme ženy:
Mireille, Noc, Smrť i Ja
len ja nemám
čierne vlasy
a jedna z nás
nespievava*

Michal Matzenauer

XXV.

*Kde najdu ranhojiče na své štěstí
které je tak nekonečné
jako smrt, kterou si přivodím
V ruce chci držet pomeranč
a může být třeba modrý
a postel, ve které budu ležet
bude od krve a ženy
která bude muset narychlou odejít
protože ji bude čekat manžel a děti
Jen kolík, dřevěný kolík
kolík na upíry
nechám ležet pod postelí
Pane Bože, bud' tím ranhojičem
jen ať mi ten kůl nevráží
ta pitomá lidská ruka
Na jaře se seje
Já chci sít v zimě
Slyším hlas:
Sej. Sej. Sej!
Budu se za tebe bože dlouho modlit
a držet smutek*

Jan Novák

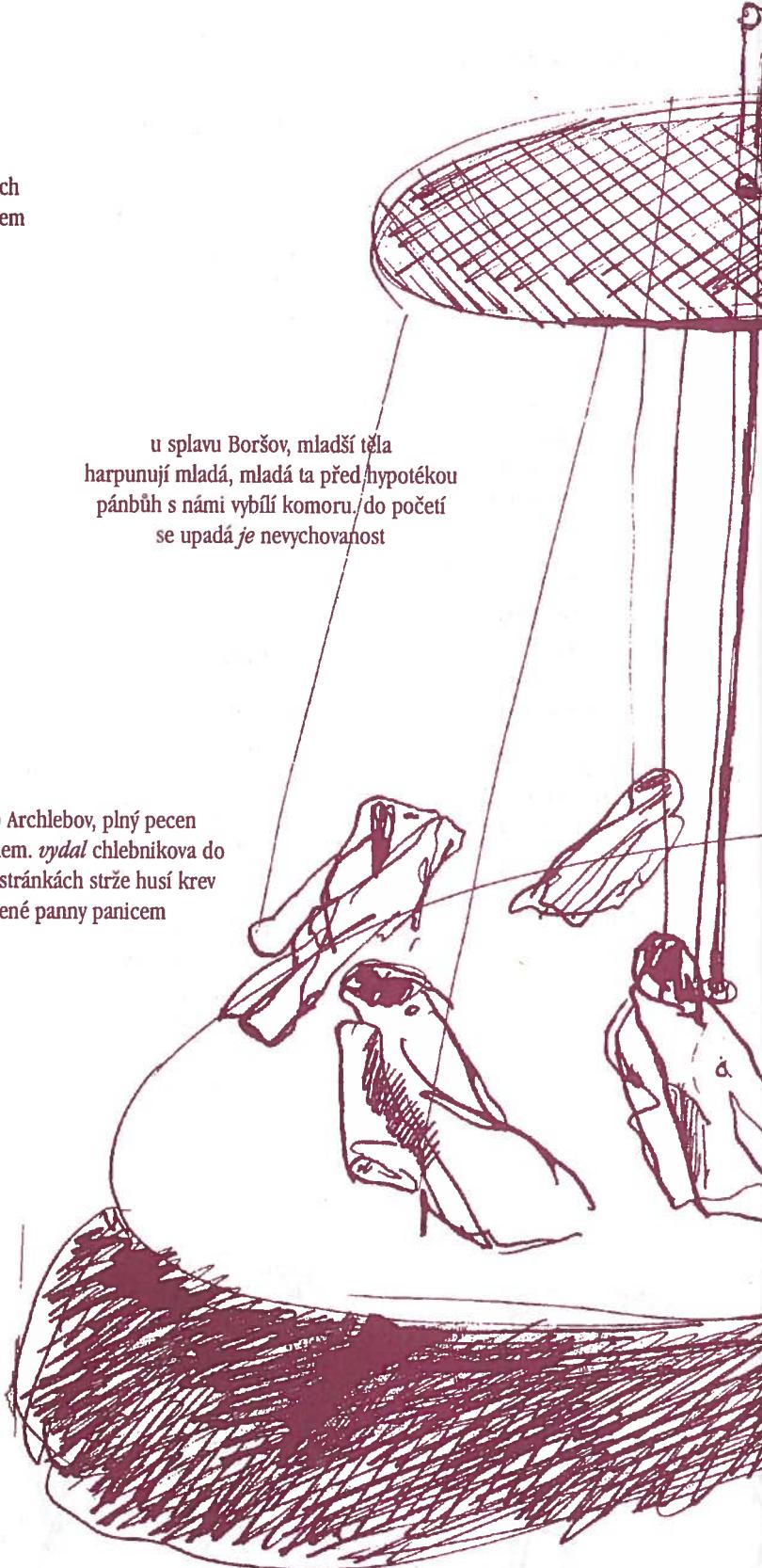
strach vodou pod vodou, v Miloticích
písečný s dírkou kolem hrdla. hrdlem
zámek v mlsném podzámčí. vije
tence, smrtce provinile

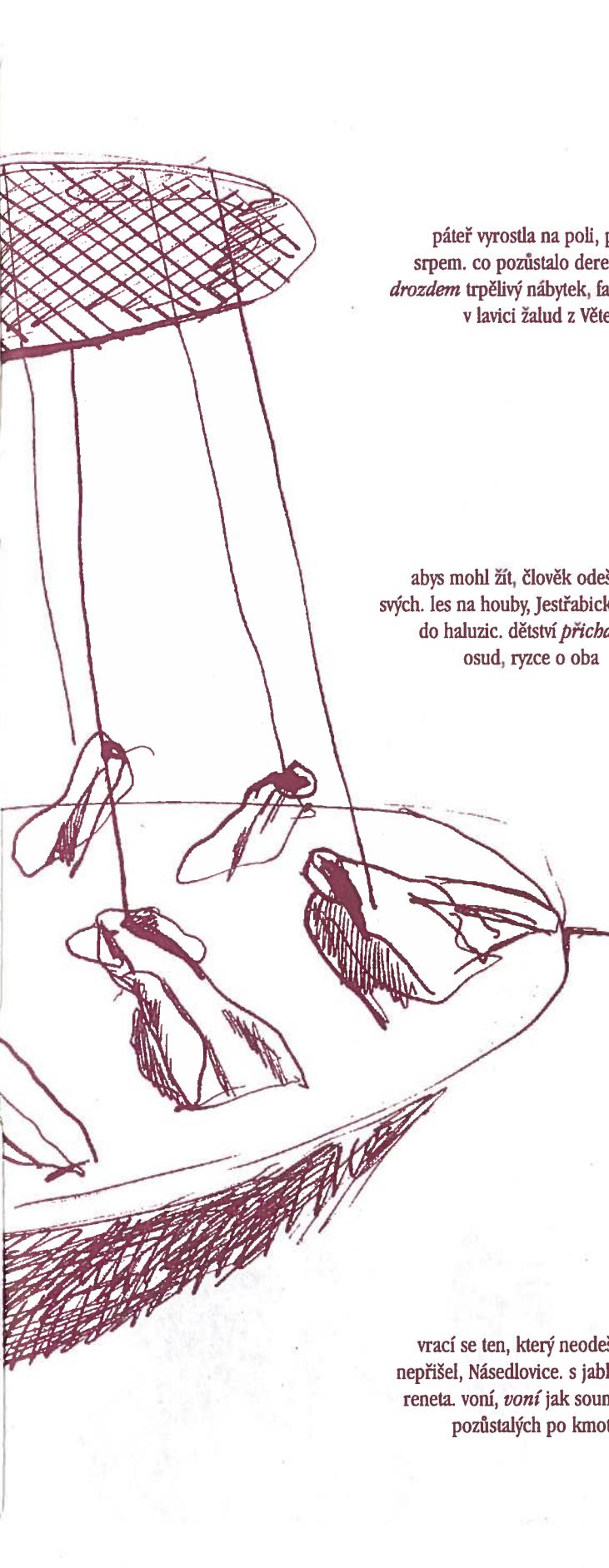
když uzraje moc třešní
jdou z říma do Bukovan, z koruny
do koruny. ta papežská ta klukovská
na nejdražší větví *obstrliz*

strýc byl panáčkem, cahlík
cukrárem obce. staré baby oranici
obracané knězem, i za óenvé na věky
napráskané v krojích Skoronic

krejčík bystrický, vedle charita
lidí jako slepic. onemocněli při
náletu. vítězný *vývar* patřil k
osvoboditelům Nět-čic

u splavu Boršov, mladší těla
harpunují mladá, mladá ta před hypotékou
pánbůh s námi vybílí komoru. do početí
se upadá je nevychovanost

GAYA GAYA,
politický okres Kyjov v.v.
(úryvky)

páteř vyrostla na poli, po létech
srpem. co pozůstalo dere se do větví
drozdem trpělivý nábytek, farnost při zemi
v lavici žalud z Věteřova

Dražůvky, venkov. verš šťastnější než
myšlenka. jsou vedle tebe, polní cestou oba
primáti, užaslí z nebe. *sedláci*, mytinou
mezi námi strništěmi

abys mohl žít, člověk odešel po
svých. les na houby, Jestrábické nádraží
do haluzic. dětství *přichází* o
osud, ryzce o oba

bartošík byl ze Stupavy, umřel -
ani haluz se neodtrhla, jak byl -
záhadný při jediném: býk mu zatlačil
oči, *rýjen* jak zvíře

buď *sticha*, dokud nebudeš
verš. padlí nejsou ještě mrtví
hořelo v Uhřicích, jistá veselost
stavěla jásonu porodnici

čas prostředků: krajina s *rovnatky*
přistižen kovozemědělci, senosečí. ple-
menem každé mávnutí kosou. k zubaři
do Šardic, může stát život

vrací se ten, který neodešel. nikdy
nepřišel, Násedlovice. s jablinky na skříni
reneta. voní, *voní* jak soumrak bůžků
pozůstalých po kmotrech

Michal Matzenauer

VIII.

Oidipus po prázdninách
je třetí osoba při pokusu o přizpůsobení
Jeho kůň z Hoggu
si narazil kostrč při volné lásce
Volná láska je fata morgana a volební právo
A volná láska a fata morgana
je óda na Charlese Fouriera
Červenec 1941 je milostný románek
jak nahý kroket
protože nahý kroket je přechod přes hranice
(Přechod přes hranice je rovněž věc barvy pleti)
V uruguayské literatuře mění hlas Mario Benedetti
Přechod přes hranice je soulož
Neuvěřitelné co se to dnes se mnou děje
Boris Pilňák je třetí metropol
a třetí metropol je dada
Jack Kerouac jednou napsal -
- Až Bůh řekne: „Jsem stár“,
už dávno zapomeneme, proč jsme se loučili
Chci napsat -
- To, co milujeme na životě, je smrt
a všechno bylo hotovo dřív než jsem začal

Wilhelm Przeczek

Krakovské levitace s Traklem

Pocítil jsem tvou přítomnost
v době Noci básníků
u pomníku věštce Adama

Mistr trpělivě snášel věneček
holubího trusu

U mikrofonu se střídali posedlí
nejistá ozvěna rozňášela slabiky
po zákoutích náměstí
v přeryvech řeky vázaných slov
zpíval Marek Grechuta a hrál
soubor Anava ve fracích

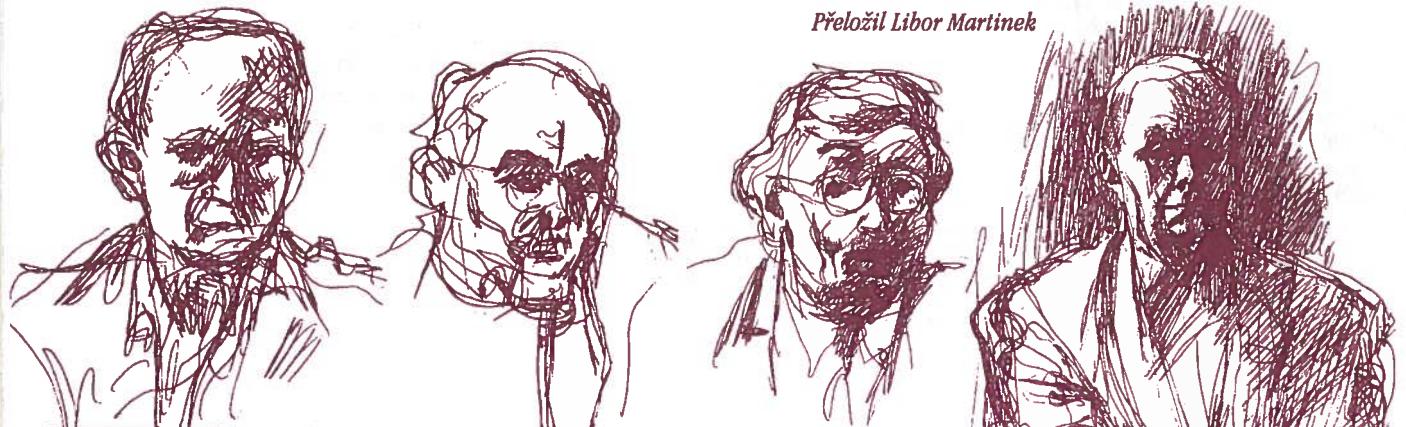
Tvůj stín přiletl od Krupnické
v zeleném přísvitu
levitoval jsi na houslích Chagalla
Bílý obvaz předtuchy
zachytil o rohatý měsíček

Pocítil jsem jak pupeční šňůra souvislosti
mě nenápadně upozornila na blízkost zázraku

Olek Rozenfeld stále porovnával Vislu s Jordánem
a Jan Bolesław Ożóg na to hleděl s údivem
skrz příliš velké brýle autenticity
Tadek Śliwiak se už chystal
v zapomenutých bačkorách
na poslední cestu osudu

Ucítil jsem nad sebou vření
nemocniční zápach
K ránu se z nebe sypaly pilulky
ačkoliv jsem si zpočátku myslел
že je to mana
Stále nechápu odkud jsem vzal tu jistotu
že jsem v záblesku uslyšel chechtot ducha
Georga Trakla

Přeložil Libor Martinek

Jiří Tomášek

X X X

Cesta je pokrytá drobounkými zmrzky,
jdu po nich jak hvězdnou řekou.
Trpí se očím vstříc a z lásky
rozsvěcují zemi slepu.

Zmizela úzkost dne i blálivé stružky.
Jdu řekou do svěla noci,
k bezlistým břízám. Bez hrůzy,
jak slepec rozevíram oči

Adam Suchý

X X X

Není dosud v sutinách chrám vzpomínek,
jen ze spících alejí rve už
děvčátko Carolína kmeny starých zahlednutí,
těch bolavých
a skládá z nich svou pěší tvář

Jsi dětská, vzpomínej, tam na konci
pohlediš rukčku bosé, popraskané nohy
poutníků Valhaly i podsvětního šeolu

a z hlíny kvetoucího krchova
vytrháš tajemství nesmrtelnosti...

Vzpomínáš?
Svůj život musíš čist pozpátku,

Ilona Perutková

Lesem
Zas větve
tíhu zradí
jen aby
mohly
tancovat

Procházíš
Sobě stromořadí
kde
dívkám
v přebarevný
šat

všeptává
vítr
tlení

Lukáš Vlček

Prosinec

Střípky tmy na prstech
závratě z černých nocí
řetězy zimních hvězd
stromořadí

na srdci mlčím
jako by mi vítr dlaněmi
ústa přikryl

Dalibor Podaný

Koho pozvat na svatbu

Tetu
která v opilosti
zplodí horčičné
pole

Strejdu
který tu tetu
následně předávkuje
kávou

Přítele
který mne
se slzami v očích
obejme

Nevěstu
která se mnou
bude po celý život
nesouhlasit

budu vážný

budu se tvářit vážně
i kdyby všichni řvali gól
i kdyby všichni chtěli na vojnu

budu se tvářit vážně
i kdyby mi takzvaní učitelé
dali takzvaně za vyučenou

budu vážný
i kdyby lidé celého světa
srali jen samé šťastné
televizní jogury

Hnát Daněk

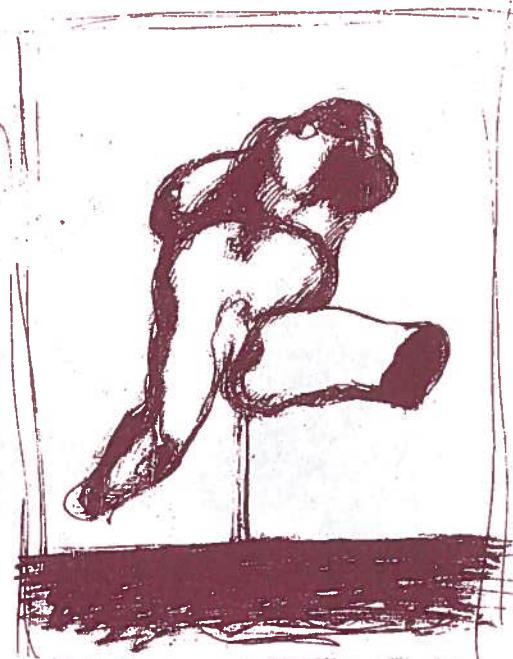
Pokr.

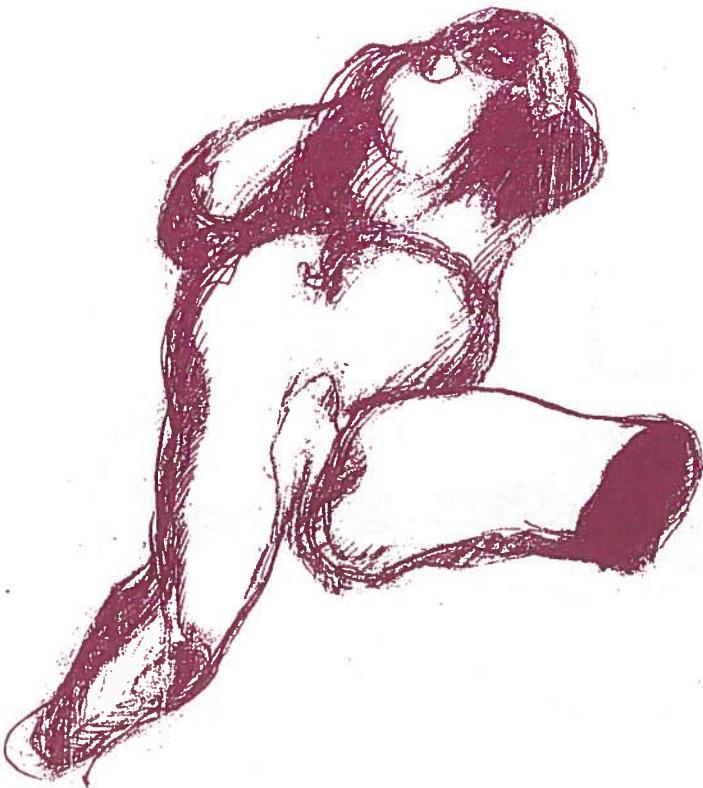
To vzednuté prsíčko
jež skokanským můstkem
zanořuje se
nateklou špičkou
mezi mé čelisti
Kdy jsem to zažil
Už vím
Taky z největších odevzdání:
neměl jsem
ani
rok
Tvá dvě
sotva patrná
jsou kovadlinou
mé pevnosti
Symbol
vidím i v palmě
Tobě
ani
ocún
nedělá nic
Polibek
dlouhý
jako jazyk bernardýna
Ruce
třesavé
jako zadek multikáry
Trup
vyšponovaný
jako tvoje hrud'
Každému
z nás dvou
chybí vlny
toho druhého
Tvá
ústa
jsou cítit
po mléce
Můj
Hard Fort
se orosil
žádostí
Ladně
kloužeš
po

bublinách
mých
úrob
Jsem
nanuk
Jsem
přítelkyně
Jsem
příbor tvé neprostupnosti
Jsem
to
co nevíš že chceš
Jsem
ten
co
přijde za tisíc let
Notak
Chomáček
přerozeného
epitelu
Bikinky
rozhozené
na křesílku
Moje papiláry
tisknou
svědectví
na tvou kůži
Tvé kouřivé rty
se
bojí
Jsi
zrozena
Z mé nejdokonalejší sliznice
Jsi
přeplněna
cílem Máme se rádi
Vždyť
jsi čtrnáctiletá virgo intacta
Ze
svého
chorovodu
volně
lehce
bez překážek
tryskám

před tvé
napuchlé
gonády
Jsi
zděšena
a
jsi
naděšena
To ještě nikdy nikdo
Tvůj ret
se chvěje
nad mým vystřeleným
strachem
Čtrnáct
a bez překážek
Konečně
Tvé
jediné
odevždy pro mne
se podvolilo
žlutavému
tropickému
plodu
na pět
Já
u toho nebyl
(a nechtěl být)

Všichni jsme stejní
Popiš
popiš
popiš
Ať
v tobě
něžně zelenkový
rozevíram
mandibuly
A pak
Už
toho
bylo dost
Jsi
ta
co je všechno
Jdi
si
za nimi

Miroslav Brück

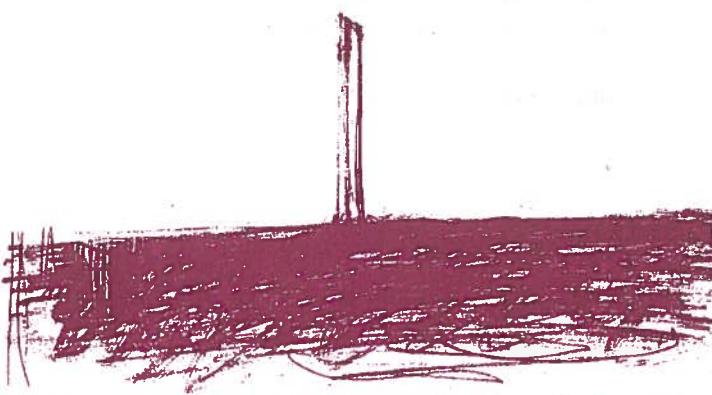
Retrospektíva

Spomienka
letné kino
okolo nás farebná filmová tma
a preskakujúce trávnaté ticho
pod slnečníkom
ovocie ľad krvavé pery
tvoje ľahké dvojzmyselné šaty
pod nimi len pavučinkový podvážkový pás
tvoje nahé stehno v slepej uličke
ako horiacia zápalka v tmavej dlani
môj pomalý dotyk
nedotiahnutý pre neočakávané vtrhnutie
starca
zvracajúceho medzi popolnicami
Ľahkonohá spomienka použiteľná
pre tento prázdný sobotný večer
čo ťa vie ešte osloviť
aj keď už nejde o nič
To len minulosť predvádzala
na tomto malom priestore
náš vzťah
v jeho neskreslenej pôvodnej podobe

Blues vo dvore starej krčmy

Bluesový koncert
sa plazí medzi stoličkami
zmagnetizované vlasy žien
vypúšťajú reklamné slogany
s prísľubom
najdokonalejších farieb a leskov
pokým duní kaskádové sólo gitary
trochu si pocestujeme
po našich rozladených životoch
Ty si ešte nevinná a strhujúca
ako povodeň požehnávajúca
nepreniknuteľné múry kláštora
ja už ani neviem kedy a od koho
som sa zamazal bahnom a špinou
a pred tebou sa nedá skryť
ani smietka v oku

lebo toto štípajúce blues
dôkladne prevetráva naše charakterky
Nebude jednoduché
zajtra ťa minút'
v tej nezmyselne úzkej uličke
ktorá sa bude so mnou krútiť
ako jesenná imaginácia
na dne primrznutej mláky

Karla Erbová

Metamorfózy

Je prvního máje Cikáni kopou hrob
na místě
kde ještě před pár lety
bývala hospoda Na rozkoši

Zmrzlá zem skřípe
a brání všem zvuky
zděděná tajemství

A ne-li všechna
aspoň jediné:

Jak teta Anna tady tančívala
do rána bílého
s rukama v černých vlasech

Rozhovor

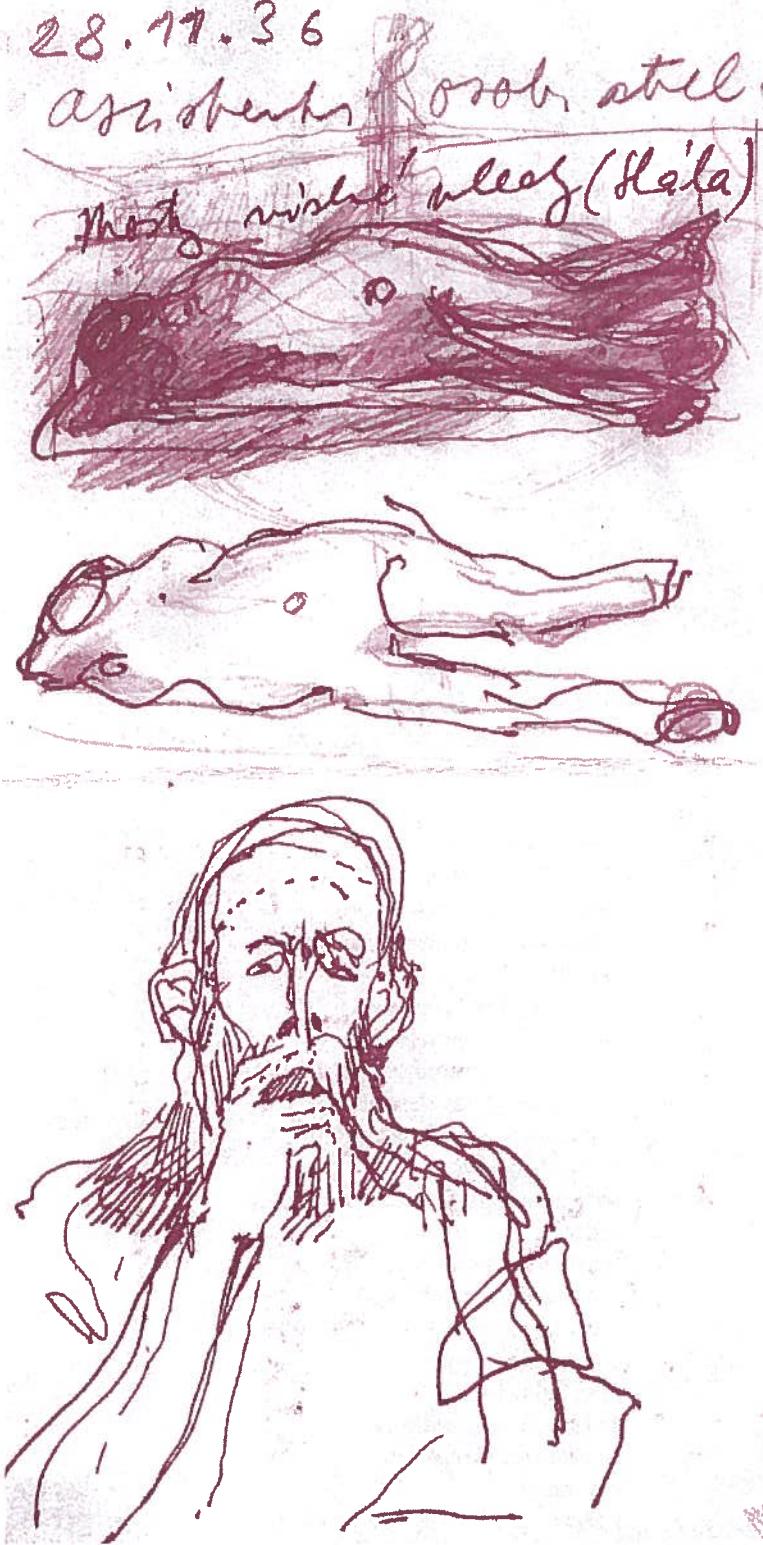
Tady vždycky bývala hudba
řekla ta žena
To ticho však -
A kde je stůl
motýlů plný? Převržených slov
Kde máte sebe?
Zač vás prodali?
Kam se podělo otvírání dveří
dychtivě lačné
plné radosti?
A kdo spí na jihu
hlavu podél zdi
za níž už dotikaly hodiny?

Možná že někdy vzkazujeme
Ano a Ne
těm co jsme nedosnili
Možná že nad námi bdí stále čísi oči:
jedno vážné
druhé veselé

28.11.36

~~asi obecný Kosob atel.~~

~~mohlo vzniknout něco (slála)~~

k u l é r

O BERLÍCH BÁSNICKÝCH

Jiří Mašek

Guillermo de la Torre, španělský básník a kritik, vrhnul se velmi prudce na rým.

Důvody, proč nová poesie odstraňuje rým, jsou dle Torreho: předně purismus v lyrice, naprosté vyloučení demodových prvků retorických, anekdotických i gramatických. Dále: obrácení magnetické střelky (jako u všech jiných umění) směrem k architektuře, ke konstrukci. A rým? tot žvoneček labodící pouze sluchu a zabraňující tak ostatním smyslům chápání báseň; hlavně obrazy. Neboť obraz „věčný element, protoplasma, celulární substance nového lyrického organisu přestal být vedlejším věhiklem cítů a ideí, stal se z prostředku cílem. Znemožňuje-li tedy rým chápání obrazů, je činem neestetickým. A to tím spíše, že - poslední důvod - v nové poesii hodnoty auditativní jsou zaměněny hodnotami zrakovými; tato nová visuální koncepce vede k plastické struktuře básně. Výsledkem téhoto snah je neotypografie.“

Smíme souhlasit?

Na první pohled se zdá, že musíme Torremu přikývnouti. Naše moderní poesie přes všechna předsevzetí (Seifert: a tyto bleketové rýmy jsou mé poslední) rým nikdy neopustila zcela. I za vlády assonance našlo se vždy několik veršů, jichž konečná dvě slova se shodovala alespoň jednou slabikou, nebo alespoň konsonantem. Není to assonance, ale takový nedbalý rým; prostě náznak rýmu tak jako jsou náznakem řadra typické moderní dívky. Je to rým apollinairovský (Alcools!), který si vzal k srdci poučení starého Whitmana. Rým, který se slyší, ihned znudí; rým, který se neslyší, je vždy rozkošný.

Cocteauova proklamace návratu k rýmu (*Le Secret Professionnel*) „staré značce dobré marky“ pohnula Torreho k protestu tak vervnímu, že nutno uvést ho celý: „Opustiti rým značí umět kráčet na provaze bez balancínu. Zvítězit nad závratí a mít velkolepou obratnost akrobata inženýra slov, který tvorí svá salta nad obnaženým prostorem... Rýmy jsou berly chromce... Cocteau sám nás o tom přesvědčuje, když srovnává námathu rýmujícího básníka s koupajícím se, jenž neumí plavat a právě, když se topí, přijde na plavání.“ A Torre pokračuje: „Není však větší zásluhou opustit ochranný pás, jímž je rým, a skočit do moře básně, svobodně a odhodlaně a hledat oporu pouze v každé vlně, která postupuje...?“ Señor Torre se myslí. Jeho myšlenka kotví v tom, že zapomíná na různost základních typů básnických: jsou básníci typu sluchového a básníci typu visuálního. Visuálnímu typu bude rým a hudebnost verše vždy cizí, sluchový se jí a rýmu nezbaví.

Názor Torru, že rým ruší chápání obrazů - čili slovy praktické psychologie, že nemůžeme vnímat současně uchem a okem bez zmenšení jednoho z vjemů - by potřeboval vědecky zdůvodnití experimentální psychologii.

Ale i když by nějaký poměr byl stanoven, i pak budou čtenáři, z nichž jedni bledají v básni hudbu, druzí obrazy. A budou i básníci, kteří vyhoví třetímu typu, žádajícímu hudební obrazy. Vzpomeňte Máchy! A Biebla.

Host, měsíčník pro moderní kulturu, č. VII, 1927-1928 (kráčeno).

SIVÝ KŘIK ROBERTA FAJKUSE

Ivo Harák

Mezi další talenty z okruhu moravských literárních revuí patří, po už publikujících T. Reichelovi, P. Čichoňovi, P. Petrovi, M. J. Stöhrovi a P. Maděrovi z HOSTa, B. Trojakovi a P. Motýlovi, podlézejících se na vydávání časopisu WELES, nyní také čerstvý debutant Robert Fajkus (pocházející z Jindřichova Hradce, kde se narodil 6. 2. 1967).

Jeho básnická sbírka Sivý křik se tak stala první samostatnou knižní přílohou magazínu WELES. A věru, že si renomé postupně získávající „magazín“ nemohl přát lepší vlajkovou lod! - Fajkus dobře ví, o čem a jak psát. Chápe, že jeho síla nebude v hloubce filozofických tázání, ale v tom, jak se této hloubky domoci skrze věci (za - věcmi), skrze symbolnou platnost slov je označujících: „Tvoj kraj to s tebou umí: / nanese stíny do mokřin, / hnijící vody zapudruje oparem, / puškvorcem blata navoní. / Zná dobře kosmetiku smrti.“

(Pokračování na str. 16)

k u l é r

Nejsilnější je tehdy, umí-li skácelovský antiimpresionismus, mytizující a poetizující podání přírodního (souladně s jeho povýšením na zástupku lidského, špičku ledovce tajemství) napojit živou vodou poezie civilistní, civilizační společně s - možná někomu až brutálně znějícím - „novým čtením“ motivů zdánlivě tradicí dovedených k petrifikované dokonalosti, nehybnosti, vyprázdněnosti. Obrazy se stávají přesné a přesvědčivé proto, že jdou proti zažitému, schematizovanému vnímání poezie čtenářem (místo očekávaného se mu dostává osvobojující neboť probouzející desiluze): „*jdeš podél jeřabin, krvavých soplù dámých porybnych.*“ Osvěživ tu může působit inspirativní vliv Skupiny 42 stejně jako německých expresionistů; nezavrhuji ani postupy blízké nezvalovskému surrealismu z doby Absolutního hrobaře („*Zarostlou zmolou bezradně pobíhá / protéza lidské nohy; / zapomenuté rakve plují pod nohami jak teskné černé ryby*“).

Notně mi zato vadí zaumnost gesta snažícího se poezii „dělat“ („*Samota kaliny, kde nehybnost je na svědectví ději; / z mlhy se larválně vynoří maska lokomotivy*“), velkohubá kýčovitost tradicí spolehlivě ohmataných a zneškodněných básnických emblémů (srdečí, lásek, duši, ale také - Bohů), sentiment - pro tak mladého básníka zvláště nebezpečný („*ale slzy zabránily něco vyhodit*“), popisnost - to jest: rozvádění dějů ne tak, aby sdělovaly více než jen samy sebe, ale tak, aby se hlubšimi zdály. Jde tu ovšem jenom o dění, o lákavě lesklý povrch (Bouře na Jadranu). Všimněte si - vršení obrazů, s nimiž se dále nepracuje: „*Prs kopce vtisklý do nebe, / boudou se snaží odemknouti*“ (Na Hradci I). Za uchopením genia loci se jde poetizací dějů a detailů k místu se vízicích...

Vadí mi také výrazová exprese, která je samoučelná; což značí, že nevychází z vnitřní logiky výstavby básně a nesměřuje k jejímu smyslu, ale zůstává jaksi vytržena z předchozího i následujícího, příliš zahleděná do sebe, na svoji mohutnost a originalitu, na svoji efektnost a šokantnost: „*Přepitý knot poblaví v čpící tmě.*“ Vadí mi také ozdůbkami nafiltrená erotika tam, kde bych raději slyšel pravdu bez ornamentů, třebaže jinému hůrce stravitelnou. Ostatně, erotika bývá zhusta pokleslá a kýčovitá tehdy, není-li za soukromým viděno obecné, není-li alespoň trochu mystická (jako v b. Samota).

Ale Fajkus umí být šokantní, nicméně nový a přece výstížný. A vtipný: „*Nad horizontem mlhavého rána / vychází žlutý kybl na zvracení.*“ Koncentrující v jediném obraze napětí a význam: „*Děti si hrají na brobech;*“ „*Rzivě v dešti hnije stoh, / provrtaný norami odešlých dětí.*“

Rozklenutí času a prostoru mezi dětství - a tedy mytické, dobásňující vnímané fantazií, skutečnost dovršenou tajemstvím - a dospělost, přinášející s poznáním také deziluzi, patří k výrazným konstitutivním prvkům recenzovaného souboru.

Smíme tedy po jeho autorovi chtít více, než jen suverénní zvládnutí řemesla: aby se uměl zříct emblémů a ornamentů, všechno jen hraného a nakaširovaného, sémanticky vyprázdňených slov i gest, nadužití genitivní metafore, markýrované hloubky honákovské či kameníkovské pro krásnou nejistotu vždy nového hledání slova, verše, motivu, básně.

Robert Fajkus: Stvý křík, WELES, Vendryně 1997, 1. vydání, náklad a cena neuvedeny, stran 72.

Redakční zpráva

Uvnitř tohoto čísla může pozorný čtenář najít i pozvánku na 1. setkání autorů Psího vína, které se bude konat 21. - 23. srpna 1998 v Nezdenicích u Uherského Brodu.

Redakce by si chtěla ověřit, jaká je mezi básníky chuť podelet se na tomto „časopisu pro současnou poezii“, podělit se o starosti i radosti s jeho vydáváním, společně promyslet, jak dál. Pro zájemce sděluje, že Psí víno výrazně finančně podpořila nadace PRO HELVETIA a Kulturní komise města Zlína, takže tisk letošního „pensa“ (5 čísel) je jakžtakž zajištěn. Redakci Psího vína je z duše protivné, že taky neproplácí honáře. Kdyby se dařilo prodávat alespoň 40 % nákladu, kdyby ti, co obdrželi jistý počet kusů, alespoň odpovídali na urgencie...

Ale šetřme místem a náryky.

Pevně věřím, že se nám podaří slíbený program „Nezdenic“ ještě doplnit; a nejen o diskuse, vzájemné výměny telefonních čísel, adres a knížek, což neoddělitelně patří k akcím tohoto druhu...

Nezdenice leží takřka na česko-slovenských hranicích a setkání se hodlá konat na obecní mytině, jež zcela obklopuje březovými hájky, může některé moderní autory naplnit až odporem. Pod „kýčovitým“ pavorkem teče pramen léčivé vody, který dálé pokračuje kolem koupaliště; z busetu je útěšný pohled na bojkovský zámek, nedaleký kravín, na zvněně kopeček luhačovského Zálesí...

A z toho vyplývá, že spacáky a plavky s sebou, kdo nemůže ze zdravotních důvodů spát u obně a na zemi, napište, zajistíme nábradní ubytování.

JK-

Psí víno, časopis pro současnou poezii, nabízí:

Galerie Masson, Zlín
Knihkupectví Archa, Zlín
Knihkupectví Portál, Uherské Hradiště
Modré knihkupectví, Brno
Univerzitní knihkupectví, Olomouc
Univerzitní knihkupectví, Opava
Univerzitní knihkupectví, Ostrava

Knihkupecví Carpio, Třeboň
Knihkupecví Seidl, Praha
Knihkupecví Volvox Globator, Praha
Knihkupecví Vyšehrad, Praha
Knihkupecví G + G, Praha
Univerzitní knihkupectví J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
a další

Jan Hendrych, autor kreseb tohoto Psího vína, se narodil v roce 1936 v Praze a v současnosti je profesorem na AVU v Praze.

Nemůžeme zde vyjmenovat všechny výstavy, jichž se sochař J. H. zúčastnil, místa, kde jsou jeho sochy instalovány, v kterých sbírkách je zastoupen (od Národní galerie v Praze, přes Paříž až po Seattle ve Spojených státech...). Rozsah jednoho tak kontinuálního díla - byť přerušený v 70. letech zákazem vystavovat (Jan Hendrych se do roku 1989 živil jako restaurátor) - je ohromující.

Ale vrátme se ke kresbě, na *sochařský dvorek*. Dynamické a vášnivé, v popisu: rozevláté pláště (vlastně naše *ich* formy?) ozdobené často jenom okem... Téma, které se tu neustále opakuje. Jakoby od baroka...

4. PSÍ VÍNO vyšlo za finančního příspěvku Nadace PRO HELVETIA - OST
a Kulturního fondu města Zlína

Uzávěrka příštího čísla 20. června 1998

PSÍ VÍNO, časopis pro současnou poezii,
rediguje Jaroslav Kovanda s redakčním kruhem:

Miroslav Brück, Petr Čermáček, Vratislav Färber, Ivo Harák, Marián Hatala,
Martin J. Stöhr a Michal Šanda.

Vydává Jaroslav Kovanda, s. r. o., Lesní čtvrt 3728, 760 01 Zlín,
tel.: 067/721 2338, 791 4883;

sazba a zlom - RENO Zlín; logo František Petrák;
graficky upravil Jaromír Komín.

Vyšlo 22. května 1998.

Cena 25,- Kč

© Illustrations Jan Hendrych